

HOTUBA YA MAKAMU WA PILI WA RAIS, MHE. BALOZI SEIF ALI IDDI, WAKATI WA KUTOA HOJA YA KUAHIRISHA MKUTANO WA TANO WA BARAZA LA TISA LA WAWAKILISHI, TAREHE 03 MACHI, 2017

1. Mheshimiwa Spika, kwanza kabisa napenda kumshukuru Mwenyezi Mungu Mtukufu Mwingi wa Rehema kwa kutuwezesha kufanikisha Mkutano wetu wa Tano wa Baraza la Tisa la Wawakilishi, ulioanza tarehe 15 Februari, 2017.

Aidha, tumshukuru tena Mwenyezi Mungu kwa neema ya amani na utulivu aliyotujaalia tukaweza kushirikiana na wananchi kuijenga nchi yetu katika hali ya amani, utulivu na salama.

2. Mheshimiwa Spika, Katika Mkutano huu wa Tano (5) wa Baraza la Tisa (9) wajumbe wako waliuliza jumla ya maswali ya Msingi 107 na maswali ya nyongeza Maswali yote haya yalipatiwa jawabu za kuridhisha na Waheshimiwa Mawaziri na Naibu Mawaziri wao.

Naomba kuchukuwa fursa hii kuwapongeza kwa dhati Mawaziri na Naibu Mawaziri kwa kazi nzuri waliyoifanya ya kujibu maswali hayo kwa usahihi.

3. Mheshimiwa Spika, Baraza lako Tukufu pia lilipata fursa ya kujadili jumla ya Miswada Mitatu (3) ambayo hatimaye ilipitishwa kuwa Sheria. Miswada iliyowasilishwa ni kama ifuatayo:-

- i.** Mswada wa Sheria ya Kufuta Sheria ya Tume ya Uchaguzi Namba 9 ya mwaka 1992.
- ii.** Mswada wa Sheria ya kufuta Sheria ya Nembo Namba 1 ya mwaka 1985 na Sheria ya Bendera ya Zanzibar Namba 12 ya mwaka 2004 na kutunga Sheria inayoweka masharti bora yanayohusiana na Bendera ya Zanzibar, Nembo ya Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar na Wimbo wa Taifa wa Zanzibar ya 2016 na Mambo mengine yanayohusiana na hayo.
- iii.** Mswada wa Marekebisho ya Sheria ya Chakula, Dawa na Vipodozi, Sheria namba 2 ya mwaka 2006.

4. **Mheshimiwa Spika**, Kupitishwa kwa Miswada yote hii na Wajumbe wako kunadhihirisha wazi haja ya kuwa na Sheria bora nchini katika masuala ya Uchaguzi, utumiaji wa Bendera ya Zanzibar, Nembo ya Serikali na Wimbo wa Taifa wa Zanzibar pamoja na masuala ya Chakula, Dawa na Vipodozi.

Nawaomba wale wote watakaopewa majukumu ya kuzisimamia Sheria hizi zitakapoanza kutumika kuwa waadilifu wakati wa utekelezaji wa majukumu yao. Nawaomba pia wananchi kujenga utamaduni wa kufuata sheria bila ya shuruti.

5. **Mheshimiwa Spika**, Baraza lako pia lilipokea Ripoti saba (7) za Kamati za Kudumu za Baraza lako Tukufu. Ripoti hizo ni kama zifuatazo:-

- i. Ripoti ya Kamati ya Kusimamia Afisi za Viongozi Wakuu wa Kitaifa ya mwaka 2016/2017.
- ii. Ripoti ya Kamati ya Katiba, Sheria na Utawala ya mwaka 2016/2017.

- iii. Ripoti ya Kamati ya Fedha, Biashara na Kilimo ya mwaka 2016/2017.
- iv. Ripoti ya Kamati ya Maendeleo ya Wanawake na Ustawi wa Jamii ya mwaka 2016/2017.
- v. Ripoti ya Kamati ya Mifugo, Utalii, Uwezeshaji na Habari ya mwaka 2016/17.
- vi. Ripoti ya Kamati ya Mawasiliano na Ujenzi ya mwaka 2016/2017.
- vii. Ripoti ya Kamati ya Kuchunguza na Kudhibiti Hesabu za Serikali na Mashirika (PAC) ya mwaka 2016/2017.

6. **Mheshimiwa Spika**, Ripoti zote hizo zilizopitishwa zimetoa nafasi kwa Wajumbe wako kutoa maoni, michango na mapendekezo kwa uwazi. Kwa kuwa Serikali yenu ni sikivu, tunaahidi kuyafanyia kazi maoni hayo pamoja na ushauri na mapendekezo yaliyotolewa ili azma yetu ya kujenga ufanisi na uwajibikaji Serikali ifikiwe. Nawapongeza Waheshimiwa Wajumbe wote waliochangia ripoti hizo. Nakiri kuwa ripoti hizo

zimechangiwa vizuri sana. Lakini pia niwapongeze Wenyeviti wa Kamati zote kwa kuleta ripoti zilizochambuliwa vizuri sana. Nawaahidi Wenyeviti kuwa kazi yao nzuri waliyoifanya itapata majibu mazuri kutoka Serikalini hapo mwezi wa Septemba, 2017.

7. Mheshimiwa Spika, Katika Kikao chako hichi pia Waheshimiwa Wajumbe walileta Hoja Binafsi mbili (2) ambazo ni:

- i.** Hoja binafsi ya Mhe. Mohammed Said (Dimwa) inayohusu Madawa ya Kulevya
- ii.** Hoja Binafsi ya uimarishaji wa mfumo mzima wa Kisheria unaoshughulikia uendeshaji wa kesi za udhalilishaji wa Wanawake na Watoto, Zanzibar iliyowasilishwa na Mhe. Asha Abdalla Mussa.

8. Mheshimiwa Spika, napenda kuwashukuru na kuwapongeza kwa dhati Waheshimiwa Wajumbe walioleta Hoja Binafsi hizo. Hoja hizo zina umuhimu mkubwa na ni za msingi. Serikali imezipokea, imezitolea maelezo na inaaahidi kuzifanyia kazi. Hoja zote mbili

zimeelezea mambo ambayo yanayotia aibu nchi yetu. Hivyo sote kwa ujumla wetu tushirikiane katika kuyapiga vita na hatimae yatoweke kabisa.

9. **Mheshimiwa Spika**, Hivi karibuni Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi alikuja Barazani kuzungumza na Waheshimiwa Wajumbe baada ya sisi wenyewe kumuomba kwa muda mrefu kuja kuzungumza nae.
10. **Mheshimiwa Spika**, Jambo la kusikitisha ni kuona kwamba mitandao ya kijamii imejazwa propaganda zisizokuwa na mashiko ya kwamba, Mheshimiwa Rais, alikuja kuvunja Baraza eti amkabidhi Serikali Maalim Seif Shariff. Nawaomba wananchi na wanaCCM kwa ujumla wasibabaishwe na wala wasihamanike na propaganda hizo, Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar chini ya uongozi wa Mheshimiwa Dkt. Ali Mohammed Shein itabaki kuwepo madarakani mpaka 2020. Maalim Seif hana ubavu wa kuwa Rais wa Zanzibar kabla ya Uchaguzi Mkuu wa mwaka 2020 na hata baada ya Uchaguzi huo maana hawezi kushinda hata siku moja.

11. **Mheshimiwa Spika**, Serikali iliyopo madarakani ni Serikali halali ya Chama Cha Mapinduzi iliyochaguliwa na wananchi na inayoongozwa na Dkt. Ali Mohammed Shein. Serikali hii haitotoka mikononi mwa Chama Cha Mapinduzi ng'o, watasema wasemavyo lakini kazi bure tu labda waendeleo kufurahisha baraza na nafsi zao. Wewe Mheshimiwa Spika, utaendelea kuwa Spika, Wawakilishi tutaendelea kuwa Wawakilishi kwa rehema za Mungu na Mawaziri na viongozi wengine wataendelea kuwepo madarakani hadi hapo Mheshimiwa Rais atakapoamua vinginevyo na sio kwa propaganda uchwara za Chama cha CUF. Hivyo, nawaomba viongozi wenzangu tuendeleo na jukumu la kuwaletea maendeleo wananchi wetu kwani ndio kazi waliotuwekea hapa maana sisi tumeshawazoea tangu mwaka 1995 hayo ndiyo yaliyokuwa maneno yao ya kudanganyana anaapishwa kesho, keshokutwa mtondogoo hadi sasa hakuna kitakachotokea wasubiri 2020.

12. **Mheshimiwa Spika**, Mnamo tarehe 29 Januari, 2017, Serikali yetu kupitia Wizara ya Kilimo, Maliasili, Mifugo

na Uvuvi ilitoa taarifa kwa vyombo vya habari juu ya uhaba wa maliasili ya mchanga inayoikumba Zanzibar. Taarifa hiyo ilifuatiwa na usitishaji wa muda wa uchimbaji wa mchanga nchini. Taarifa hii ilikuwa na nia ya kuweka utaratibu mzuri wa uvunaji wa rasilimali hiyo na wala haikuwa na nia ya kuwatesa wananchi.

13. **Mheshimiwa Spika**, ukweli usiopingika nchi yetu inakabiliwa na uhaba wa rasilimali ya mchanga. Kama hatukuweka utaratibu maalum hali itakuwa mbaya zaidi kwa kipindi kifupi kijacho. Kwa hatua za awali za kukabiliana na changamoto hii, Serikali imeunda Kamati ya Wataalamu na Kamati ya Mawaziri. Miongoni mwa kazi za kamati hizo, ni kuangalia ukubwa wa uharibifu huo na hatua za kuchukua, kuangalia mahitaji halisi ya mchanga, kuorodhesha maeneo yanayopatikana mchanga, kuweka usimamizi mzuri wa kuchota mchanga pamoja na namna ya kuyarejesha maeneo yaliyochimbwa mchanga katika hali yake ya kiasili.

14. **Mheshimiwa Spika**, Napenda kuwajulisha Waheshimiwa Wajumbe na wananchi kwa jumla kuwa Kamati ya

Wataalamu na Kamati ya Mawaziri inayoshughulikia suala la mchanga imetoa maamuzi yafuatayo:- **Kuanzia siku ya Jumatatu tarehe 06 Machi, 2017 Serikali itafungua rasmi mashimo ya kuchimba mchanga. Hata hivyo, Serikali inalazimika kuchukua uamuzi mgumu wa kusimamia moja kwa moja uchimbaji wa mchanga badala ya wananchi, pamoja na kutoa bei elekezi ili kuzuia uharibifu wa mazingira na ulanguzi wa kupita kiasi kwa wauzaji wa mchanga.**

15. **Mheshimiwa Spika, pamoja na hatua hizo Serikali inatoa tamko kuwa kuanzia sasa maeneo ya kilimo hayatoruhusiwa kuchimbwa mchanga. Wizara ya Kilimo itaandaa zamu za kuchimba mchanga ili kupunguza msongamano wa magari katika maeneo ya mchanga, zamu hizo zitakuwa kwa wananchi wa kawaida kuchimba mchanga siku tatu (3) kwa wiki. Aidha, makampuni yenye vibali vya ujenzi pamoja na Taasisi za Serikali zitapangiwa siku mbili (2) kwa wiki. Siku za Jumamosi na Jumapili zitakuwa siku za mapumziko. Serikali itafanya utafiti wa kujua kiwango**

cha mchanga kiliopo kwenye eneo la Kiwanda cha Sukari Pangatupu, Kichwele na maeneo mengine ili kujua wingi wa mchanga uliopo na kama unafaa kwa matumizi ya ujenzi. Kazi hii itafanyika katika kipindi cha wiki moja kuanzia leo.

16. **Mheshimiwa Spika**, Pamoja na hatua hizo Serikali kupitia Wizara ya Kilimo, Maliasili na Uvuvi kwa kushirikiana na Wizara ya Maji, Ardhi, Nishati na Mazingira na Wizara ya Ujenzi, Mawasiliano na Usafiri zitaandaa muongozo wa uingizwaji wa bidhaa za ujenzi ikiwemo mchanga, kokoto, kifusi na Mawe kutoka nje ya Zanzibar. Aidha, Serikali itafuatilia utaratibu uliotumika katika uuzaji wa maeneo ya kilimo kwa ajili ya kuchimba mchanga ili kubaini kwa kina ujanja unaotumika kuyabadilisha matumizi ya maeneo ya kilimo na kudhibiti hali hiyo isiendele. Vile vile, Serikali haitolazimika kulipa fidia kwa wamiliki wa maeneo yaliyoidhinishwa kuchimbwa mchanga itakapoamua kuchimbisha mchanga huo chini ya usimamizi wake, isipokuwa kwa mazao ya kilimo na mali zilizomo kwenye maeneo hayo.

17. **Mheshimiwa Spika**, Nawaomba Wawakilishi wenzangu tunaporudi Majimboni mwetu tuwaelimishe wananchi wetu juu ya uhaba wa mchanga unaovikabili visiwa vyetu. Pia nawashauri muwapangie wananchi wenu ziara maalum kwenda kuangalia hali halisi ya uhabirifu wa mazingira sehemu iliyochimbwa mchanga. Zanzibar si nchi ya kwanza kuwa na upungufu wa mchanga. Mifano ya uhaba wa mchanga imeshajitokeza katika nchi mbali mbali duniani zikiwemo Malaysia, Singapore, Phillipines na nyenginezo. Aidha, kuna ushahidi wa visiwa vilivyozama kutokana na kuchimbwa mchanga kupita kiasi, huko Phillipines visiwa vitano (5) vimezama kabisa baada ya wimbi kubwa la uchimbaji mchanga ndani ya visiwa na maeneo ya fukwe yanayozunguka visiwa hiyo.
18. **Mheshimiwa Spika**, udhibiti huu wa rasilimali ya mchanga unaweza kupelekea wananchi wetu wakavamia fukwe zetu kuchota mchanga, kwa hivyo, naziomba mamlaka zote nchini kupiga marufuku uhotaji wa mchanga kwenye fukwe ili tujiepushe na majanga na kuangamiza visiwa vyetu.

19. **Mheshimiwa Spika**, Serikali itatoa adhabu kali kwa mtu yeyote atakaekwenda kinyume dhidi ya agizo hili la Serikali, kuhusu suala zima la uchimbaji wa mchanga.
20. **Mheshimiwa Spika**, Hivi karibuni Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mheshimiwa John Pombe Magufuli ametangaza rasmi vita vya Madawa ya Kulevya. Vita hivi ni kwa nchi nzima ikiwemo Zanzibar. Wale wanaodhani vita hivi ni kwa ajili ya Tanzania Bara peke yake tunawaeleza bayana kuwa wamepotea njia. Zanzibar haitakuwa kimbilio la waendelezaji wa biashara hii haramu ya Madawa ya Kulevya na badala yake itakuwa gereza lao.
21. **Mheshimiwa Spika**, Takwimu kutoka Tume ya Uratibu na Udhhibiti wa Dawa za Kulevya zinaonyesha kwamba mwaka 2016 jumla ya kesi 37 ziliripotiwa kwenye Mahkama za Unguja na Pemba na ni mtu mmoja tu ndiye aliyetiwa hatiani. Kutokana na takwimu hizo inaonyesha kwamba ukubwa wa janga hili hauendani na kasi za kuwakamata wanaoingiza dawa za kulevya nchini na kuwapa adhabu stahiki.

22. **Mheshimiwa Spika**, katika kudhibiti uingizaji, usambazaji na utumiaji wa dawa za kulevya, Serikali imeunda Tume ya Uratibu wa Udhibiti wa Dawa za Kulevya. Tume hiyo inafanya kazi kwa karibu na Jeshi la Polisi, pamoja na wananchi na vyombo vingine vya dola katika kuhakikisha kwamba janga hili la madawa ya kulevya nchini linamalizika kabisa. Jambo la muhimu ni ushirikiano wetu kwani watu hao wanaojihusisha na madawa ya kulevya tunaishi nao majumbani mwetu.
23. **Mheshimiwa Spika**, Vita dhidi ya ukatili na udhalilishaji wa kijinsi hasa kwa wanawake na watoto bado havijatoa matunda mazuri. Bado kuna ongezeko kubwa la vitendo hivi. Takwimu za mwaka jana tu kuanzia Julai hadi Septemba 2016 jumla ya matukio ya udhalilishaji 218 yaliripotiwa Unguja na Pemba. Hali hii ni ya kutisha na inatoa ujumbe kuwa bado tunahitaji kushirikiana kwa karibu kutokomeza vitendo vya udhalilishaji nchini. Kila mmoja wetu awajibike kwa nafasi yake. Nampongeza Mhe. Asha Abdalla Mussa Mwakilishi wa Kiwengwa kwa kuleta Hoja Binafsi kuhusu jambo hili ambapo imetoa

fursa kwa Wajumbe wote wa Baraza hili kutoa maoni yao. Maoni yote yaliyotolewa yameonyesha kuwa hili ni janga jingine nchini mwetu linalohitaji kupigwa vita kwa nguvu zetu zote.

24. **Mheshimiwa Spika**, Kwa upande wa TASAF, Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar inaendelea na hatua za utekelezaji wa mipango mbali mbali ili kuwawezesha wananchi kupiga hatua za kimaendeleo, kujiongezea kipato na kupunguza umaskini. Miongoni mwa mipango hio ni mpango wa Kunusuru kaya maskini- TASAF Awamu ya Tatu ambapo walengwa kutoka Shehia 204 za Unguja na Pemba wananufaika na Mpango huu. Aidha, katika kipindi cha Januari – April, 2017 wananchi kutoka Shehia 182 (104 Unguja na 78 Pemba) wanaendelea kunufaika na utekelezaji wa Miradi ya Kutoa Ajira za Muda katika maeneo yao kupitia Mpango wa TASAF Awamu ya Tatu. Miradi hiyo imejikita zaidi katika Sekta za Mazingira, Misitu na Umwagiliaji.

25. **Mheshimiwa Spika**, Napenda kutoa wito kwa Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza lako Tukufu

kuendelea kushirikiana na Watendaji wa TASAF pamoja na wananchi hasa walengwa wa Mpango huu katika kuisimamia miradi iliyomo katika Majimbo yao na kuhakikisha fedha zilizotengwa zinatumiwa kama ilivyokusudiwa.

26. **Mheshimiwa Spika**, napenda kuwashukuru wale wote waliotuwezesha kukamilisha shughuli zilizopangwa kwenye Mkutano huu wa Tano wa Baraza la Tisa la Wawakilishi kwa ufanisi mkubwa. Pongezi hizo zaidi ziwafikie watendaji wote wa Baraza hili la Wawakilishi wakiongozwa na Katibu wa Baraza.

Mheshimiwa Spika, Napenda kuwapongeza kwa dhiti Wawakilishi wanawake kwa namna walivyochangia hoja mbali mbali zilizoletwa mbele ya mkutano huu. Wamechangia kwa umahiri mkubwa na kujiamini. Hii inaonyesha namna gani semina za UWAZA ilivyofanyakazi iliyokusudiwa.

27. **Mheshimiwa Spika**, Kwa kumalizia hotuba yangu, napenda kukupongeza wewe Mheshimiwa Spika, Naibu

Spika pamoja na Wenyeviti kwa kuliendesha vyema Baraza hili. Hekima na busara zenu zimesaidia sana katika kuumaliza mkutano huu salama. Pia nawapongeza Wakalimani wetu wa lugha ya alama kwa kazi yao nzuri. Nawapongeza pia Wanahabari kwa kufanya kazi zao vizuri bila ya kuchoka katika kipindi chote tulichokuwa Barazani hapa. Kalamu zenu zimewawezesha wananchi wetu kufuatilia kwa karibu mijadala yetu. Aidha, napenda kuchukua fursa hii kuwapongeza Waheshimiwa Wawakilishi wote na Mawaziri na Naibu Mawaziri kwa mashirikiano yenu mliyonipa. Nawatakia mafanikio mema katika kutekeleza wajibu wenu kwenye Majimbo yenu. Lakini napenda niwakumbushe Waheshimiwa Wajumbe kwamba tutakaporejea hapa katika mkutano ujao wa Baraza Inshallah tuisahau kufuata Kanuni za Baraza ambazo tumezitunga wenyewe. Kubishana na kiti hakuleti tija ila kunapelekea ishara mbaya kwa wananchi wetu.

28. **Mheshimiwa Spika,** Baada ya maelezo hayo, sasa naomba kwa heshima na taadhima kutoa hoja kwamba,

Baraza lako Tukufu liahirishwe hadi siku ya Jumatano tarehe 10 Mei, 2017, saa 3.00 asubuhi panapo majaaliwa.

29. **Mheshimiwa Spika, naomba kutoa hoja.**